



LAUSUNTO YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN MUUTTAMISESTA SEKÄ SIIHEN LIITTYVIKSI VALTIONEUVOSTON ASETUKSIKSI (TEOLLISUUSPÄÄSTÖDIREKTIIVI)

Ympäristöministeriö pyytää 13.2.2026 mennessä työ- ja elinkeinoministeriöltä (TEM) lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta sekä valtioneuvoston asetuksista. TEM antaa lausunnon Vahvan kautta.

1.7.2026 mennessä on pantava kansallisesti toimeen 15.7.2024 annetut muutokset teollisuuspäästädirektiiviin (2024/1785/EU), teollisuuden päästöjen direktiiviin (2010/75/EU) ja kaatopaikkadirektiiviin (1999/31/EY). Suomessa tämä vaatii muutoksia ympäristönsuojelulakiin, ympäristönsuojeluasetukseen ja ympäristönsuojelulain nojalla annettuihin asetuksiin. TEM on ollut mukana muutosten valmisteluissa.

Merkittävimmät muutokset ovat soveltamisalan laajennus, teollisuuslaitosten päästörajat ja vaatimukset ympäristöjärjestelmästä sekä siirtymäsuunnitelmasta. Soveltamisalaan lisätään metallimineraalien kaivostoiminta, yhdeksän kaivosta. Lisättävät laitokset ovat jo ympäristöluvan alaista tai ilmoituksenvaraista toimintaa.

Ympäristötehokkuus

Teollisuuspäästädirektiivin muutoksessa tuettiin ympäristötehokkuustavoitteita sisällyttämällä direktiiviin BAT-päätelmissä määriteltyjen ympäristötehokkuustasojen (BAT-AEPL) sitovampi käsittely ympäristöluvissa. Direktiivi vaatii, että direktiivin soveltamisalan laitosten ympäristölupiin asetetaan ympäristötehokkuustasojen (BAT-AEPL) perusteella sitovat raja-arvot veden käytölle ja kulutukselle sekä sitovat vaihteluvälit materiaalien ja energian kulutukselle, jos näitä on asetettu toimialaa koskevissa päätelmissä.

Tähän saakka BAT-suoritusastot eivät ole olleet lupaviranomaisia samalla lailla sitovia kuin päästötasot, eikä kaikkia päätelmissä olevia ympäristötehokkuustasoja ole välttämättä sovellettu lupaehtoina. Ympäristönsuojelulain 74 §:n mukaan ympäristöluvassa ei ole tarpeen asettaa lupaehtoja energiatehokkuudelle, mikäli toiminnanharjoittaja on liittynyt 15 energiatehokkuussopimukseen tai vastaavaan järjestelmään. Suurin osa Suomen direktiivilaitoksista on sitoutunut energiatehokkuuden parantamisessa kohtuullisen toimiviksi osoittautuneisiin vapaaehtoisiiin energiatehokkuussopimuksiin. Tämä on mahdollista myös uudistetussa direktiivissä.

Materiaalitehokkuuden vaatimukset ehdotetaan lisättäväksi ympäristönsuojelulain 74 §:ään nykyistä energiatehokkuutta vastaavalla tavalla. Ympäristöluvassa voitaisiin asettaa materiaalitehokkuutta merkittävästi tehostavia selvitys-, seuranta- ja parantamisvaatimuksia. Materiaalitehokkuudessa ei ole käytössä energiatehokkuussopimuksia vastaavaa vapaaehtoista sopimusjärjestelmää. Sitovien ympäristötehokkuustasojen, BAT-AEPL, lisäksi direktiivi sisältää päätelmissä ympäristötehokkuuden vertailuarvojen määrittämisen. Laitosten tulee sisällyttää omiin ympäristöhallintajärjestelmiinsä suunnitelmat, miten saavutettaisiin päätelmien vertailuarvojen tavoitteita.

TEM pitää erittäin hyvänä 74 §:n liitosta energiatehokkuussopimukseen. TEM haluaa kuitenkin varmistaa pykälän kattavan myös 75 §, jossa käsitellään päätelmien soveltamista. 75 § sanamuoto on aika tiukka, eikä säännöskohtaisissa perusteluissakaan sanota mitään energiatehokkuussopimuksen tuomista poikkeuksista. Lisäksi yksityiskohtana TEM huomauttaa esimerkiksi ympäristönsuojeluasetuksen 15 §:ssä mainitut energiansäästösopimukset, joiden oikea nimi on energiatehokkuussopimukset.

Ympäristöjärjestelmä

Teollisuuspäästödirektiivin muutoksen myötä kaikkien muiden direktiivilaitosten kuin eläinsuojien on otettava käyttöön ympäristöjärjestelmä. Se kattaa laitoksen ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan toiminnan. Ympäristöjärjestelmä on laadittava ja toteutettava toimintaa koskevien päätelmien mukaisesti ja auditoitava ensimmäisen kerran 1.7.2027 mennessä ja sen jälkeen kolmen vuoden välein. Direktiivilaitoksen ympäristöjärjestelmän yhteenvetotiedot on julkaistava yleisessä tietoverkossa.

Yhteenveto

Yhteenvetona työ- ja elinkeinoministeriö tukee yleisellä tasolla esitettyjen kansallisten muutosten tavoitetta ehkäistä suurten teollisuuslaitosten ja eläinsuojien aiheuttamaa ympäristön pilaantumista.

TEM korostaa vakaata ja ennustettavaa yritysten toimintaympäristöä, joka on suotuisan investointiympäristön perusedellytys. Lisäksi TEM suhtautuu lähtökohtaisesti varauksellisesti ympäristöluvituksen lisäsääntelyyn ja direktiivin yli menevään sääntelyyn.

Erityisesti vientiyritysten kansainvälisen kilpailukyvyn säilyttämisen näkökulmasta kansallisten toimien on oltava kustannustehokkaita. Tämä näkökulma pitää ottaa huomioon myös teollisuuslaitosten päästörajoissa, jotka olisivat jatkossa tiukimmat mahdolliset päätelmien tekniikoilla saavutettavat.

TEM pitää hyvänä ympäristönsuojelulain 74 §:ssä säilytettyä linjaa. Sen perusteella energiatehokkuuteen liittyviä määräyksiä ei ole tarpeen antaa, jos toiminnanharjoittaja on liittynyt energiatehokkuussopimukseen tai muuhun vastaavaan vapaaehtoiseen järjestelyyn, jonka energianhallintajärjestelmässä toiminnanharjoittaja määrittelee energian käytön tehokkuuden seurantamenettelyt ja sitoutuu energiatehokkuuden jatkuvaan parantamiseen.

Juhapekka Ristola
osastopäällikkö

Mika Honkanen
neuvotteleva virkamies

VN/29126/2024-TEM-12

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: